

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 13 Kasım 2020
Sayı : 1474

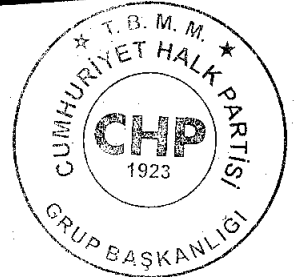
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifim ekte gerekçesi ile birlikte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih : 19 Kasım 2020	Esas No: 2/3207

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BÖLÜMÜ
18 Kasım 2020
Numara:

18 Kasım 2020
792192

GENEL GEREKÇE

Covid -19, ilk olarak Aralık 2019'da Çin'de ortaya çıkmıştır. Çok yüksek bulaşıcılık taşıyan bu virüs çok kısa sürede dünyada bütün ülkelere yayılmıştır. Ülkemizde ilk vakanın görüldüğü Mart 2020 tarihinde, Dünya Sağlık örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir. Salgının yayılmasını önlemede, sosyal izolasyonun etkili olması nedeniyle, bu yöntem bütün ülkelerde uygulanmaya başlamıştır.

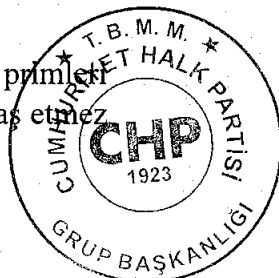
Ülkemizde de salgının bulaşıcılığı önlemek amacı ile Nisan 2020 tarihinde ülke genelinde belli önlemler alınmıştır. Toplumsal alanların kullanımında kısıtlamalar getirilmiş, kamudaki çalışma saat ve şekilleri değiştirilmiş, evden çalışma yöntemi genel olarak benimsenmiştir. İş ve çalışma yaşamında da esnek çalışma modeli ile sosyal izolasyon sağlanmaya çalışılmıştır. Covid-19 tedbirleri kapsamında ekonomin lokomotifini olan ana sektörlerde çalışmalar yavaşlatılmıştır.

Ekonomik olarak güçlü olan az sayıdaki işletmede bile bu süreçte bazı sorunlar yaşanmıştır. Ancak üretimi durduran pek çok sektör ve bu sektöre bağlı olan, ekonomik olarak da güçlü durumda olmayan işletmeler, zaten var olan ekonomik krize eklenen pandemi ile çok daha zor bir duruma düşmüştür. Salgının normal hayatı durduracak düzeyde olması ve uzun süre devam etmesi, iş ve çalışma hayatı açısından çok büyük sorunları beraberinde getirmiştir. Fabrikaların, işletmelerin ve iş yerlerinin kapanması ile işverenler zor duruma düşerken, işçiler de işsizlik tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Ülkemizin büyük bir ekonomik kriz dönemi yaşaması nedeniyle zaten geçim sıkıntısı yaşayan çalışanlar, Covid-19 salgını ile ortaya çıkan bu olumsuz tablodan etkilenerek daha da büyük bir çıkmazın içine itilmiştir.

Covid-19 salgınının iş ve çalışma yaşamındaki etkilerin azaltılması amacıyla yeterli olmasa da bazı önlemler alınmıştır. İşçi çıkarılması yasaklanmış ancak bu uygulama ücretsiz iznin önünü açmıştır. Ücretsiz izne çıkarılan işçiye günlük 39.24 TL'den aylık 1.177 TL ödeme yapılması düzenlenmiştir. Bunun yanında kısa çalışma ödeneği başvuru koşullarında da prim gün sayısının düşürülmesi gibi bazı iyileştirmeler yapılmıştır. Ancak kısa çalışma ödeneğinden yararlanan işçilere de yapılan aylık ödeme 1.700 TL'dir. İŞKUR'un Eylül 2020 Bülteni'nde yer alan verilere göre nakdi ücret desteği alan, yani ücretsiz izne gönderilen kişi sayısı 2 milyon 45 bin 139 kişidir. Kısa çalışma ödeneğinden yararlanan kişi sayısı da Eylül ayı itibarıyla 1 milyon 24 bin 377 kişidir.

Elbette ki bu ödemeler kira, elektrik, su, gıda gibi temel ihtiyaçları bile karşılamaktan çok uzaktır. Ancak Covid-19 nedeniyle yaşanan bu olağanüstü sürecin çalışanlar üzerinde yarattığı tek etki bugün yaşadıkları geçim sıkıntısı değildir. Salgın sürecinde, alınan önlemler çerçevesinde ücretsiz izne gönderilen, kısa çalışma ödeneğinden yararlanan ya da nakdi ücret desteği alanlar, emekliliklerinde de büyük sorun yaşayacaktır.

Çünkü kendilerine yapılan bu ödemelere ait dönemlerde emeklilik sigorta primleri yatırılmamaktadır. Çalışırken zaten pek çok sorunla ve en önemlisi geçim derdi ile baş etmez

zorunda kalan çalışanlar açısından bu durum, ilerde çok daha fazla mağduriyet yaratacaktır. Bu dönemler için yapılmayan prim ödemeleri nedeniyle çok daha uzun süre çalışılması gerekecektir. Askerlik ve doğum gibi bazı durumlarda primlerin yatmadığı günler için geriye dönük olarak borçlanma yapılabilmektedir.

Ancak pandemi ile ortaya çıkan bu durum, geriye dönük borçlanma yapılabilecek haller arasında değildir. Kaldı ki salgın dönemine ilişkin geriye dönük borçlanma çıkarılması durumu da çalışanlar açısından bir çözüm değildir.

Öncelikle, bu durum çalışanların kendi iradeleri ile tercih ettikleri bir durum değildir. Dünyada ve ülkemizde yaklaşık 8 aydır süren ve daha ne kadar devam edeceği belli olmayan bir süreç yaşanmaktadır. Bu dönemde işçiler kısa çalışma ödeneği ya da ücretsiz izin ödeneği almayı kendi kişisel mazeretleri nedeniyle talep etmemişlerdir. Salgına bağlı olarak ortaya çıkan, salgının bulaşıcılığının yüksek olması nedeniyle toplum sağlığını korumak amacı taşıyan ve bu nedenle alınan tedbirler çerçevesinde bu ücretleri almaktadırlar. İşçiler kendi iradeleri ile yaptıkları bir tercihin sonucu olarak değil, ülkenin içinde bulunduğu ve toplum sağlığı açısından risk teşkil eden olağanüstü tedbirler sonucunda yasal haklarını kullanmışlardır.

Bir diğer nokta ise çalışanlar ülkemiz ekonomisinde geçimlerini bile sağlayamayacak derecede düşük ücretler almaktadır. İktidarın, salgın süresince, aldıkları ücret dönemlerine ilişkin geriye dönük borçlanma hakkı da işçilerimiz açısından sorunu çözecek bir yol değildir. Kısa çalışma ödeneğinden yararlanan ya da ücretsiz izne gönderilen işçilerin önemli bir çoğunluğu geriye dönük borçlanma hakkı ile prim borçlarını ödeyebilecek düzeyde bir ekonomik güce sahip değildir.

Kaldı ki 5510 sayılı Kanun'un 88'inci maddesinde, işverenin bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutacak kazançları üzerinden hesaplanan sigortalı hissesi prim tutarı ile kendisine ait prim tutarını birlikte Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödemek zorunda olduğu düzenlenmiştir. Kendi payı ile birlikte işveren, işçinin sigorta primini ödemekle yükümlüdür. Ancak Covid -19 salgınının işverenleri de etkilediği muhakkaktır. İşverenlerin de, üretimin önemli oranda durması nedeniyle yaşadığı sorunlar büyüktür.

İktidar, salgın sürecinin yarattığı etkilerin toplumun her kesimi tarafından paylaşılmasını, iş ve çalışma hayatına dair önerilen değişikliklerin bu kapsamda değerlendirilmesini gerektiğini ifade etmektedir. Bu doğru bir yaklaşım olmakla birlikte, çalışma hayatının en önemli unsuru olan çalışanın hakları ile ilgili olarak, sorunları çözecek bir düzenleme yeterli düzeyde yapılmamıştır.

Ortaya çıkan bu durumda, olması gereken sosyal devlet ilkesi gereği devletin vatandaşları için her türlü tedbiri alması ve çalışanların eksik kalan sosyal güvencelerinin devlet tarafından tesis edilmesidir. Anayasamızda da düzenlenen sosyal devlet ilkesi gereği, yaşanan bu olağanüstü süreçte vatandaşlarımızın ekonomik ve sosyal olarak bir hak kaybı yaşamamasını engelleyecek sosyal güvencelerin devlet tarafından sağlanması gerekir.

Söz konusu kanun teklifi ile Covid-19 süreci nedeniyle Nisan 2020 tarihinden bu yana kısa çalışma ödeneği alan ve ücretsiz izne gönderilen ve nakdi ücret desteği alan çalışanların bu dönemlere ait sigorta primleri İşsizlik Sigorta Fonundan karşılanacaktır. Ayrıca içinde bulunduğumuz belirsiz süreç nedeniyle Covid-19'un etkilerinin devam etmesi nedeniyle bu ücretleri almaya devam eden çalışanların doğacak prim eksiklikleri de güvence altına alınmış olacaktır.

4447 SAYILI İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 28- 1 Nisan 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 17/4/2020 tarihi itibarıyla, iş sözleşmesinin bulunduğu işveren tarafından 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun geçici 10 uncu maddesi uyarınca ücretsiz izne ayrılan ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan işçiler ile 15/3/2020 tarihinden sonra bu Kanunun 51 inci maddesi kapsamında iş sözleşmesi feshedilen ve aynı Kanunun diğer hükümlerine göre işsizlik ödeneğinden yararlanamayarak nakdi ücret desteği alanlar ve yine bu Kanunun Ek 2 inci maddesi kapsamında olup kısa çalışma ödeneği alanlardan, talepte bulunanların, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca sigortalı sayılmak suretiyle, işe başladıkları tarihten önce yararlandıkları en son işsizlik ödeneği veya nakdi ücret desteği süresi için Kurumca Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeme yapıldığı tarihte geçerli prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak uzun vadeli sigorta primi işveren ve sigortalı hisselerinin tamamı Fondan karşılanır. Bu fıkra hükümlerinden aynı işsizlik ödeneği veya nakdi ücret desteği hak sahipliği için sadece bir defa yararlanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 2-Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3-Bu Kanun hükümleri Cumhurbaşkanınca yürütülür.

